„БРАНИК“ ИЗЛАЗИ
на целом табаку
уторником, четвртком и суботом.

Претплата и огласи
шаљу се на администрацију,
а рукописи
уредништву „Браника у Нови Сад.

Уредништво и администрација „Браника“ налази се у кући г. Л. Дунђерског, у дунавској улици бр. 15

Рукописи се не враћају

БРАНИК

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ СЛОБОДОУМНЕ СТРАНКЕ

ЦЕНА ЈЕ „БРАНИКУ“:
на годину: ф. 12 или 30 дин.
на по године: ф. 6 или 15 дин.
на четврт године: ф. 3 или $7^1/_2$ дин.

Поједини бројеви стају 10 нов.

ОГЛАСИ
рачунају се 6 нов. од реда ситних слова
За жиг се плаћа сваки пут 30 нов.

Број 92. *У Новом Саду, у уторак 5. (17.) августа 1897.* Година XIII.

БИРАЧИМА
ЗА СРПСКИ НАРОДНО-ЦРКВЕНИ САБОР.

На све стране Српства одјекнуо је глас, да је петровдански сабор одгођен. Кобни овај глас изненадио је у краљевинама: Угарској, Хрватској и Славонији цео народ наш, који је недахнимице уприо био своје погледе на овај сабор свој, надајући се од њега, да ће моћи приступити стварном раду. Али се у њему место тога водила начелна борба, у њему се, као никад до сад, ломило копље у обрану автономних права православног народа српског под круном Св. Стевана.

Српски народ, ослањајући се на своје заслуге за ову заједничку нам домовину и засведочену верност прејасном престолу, није се могао надати таком поступању од стране државне владе онда, кад је тражио заштите у земаљским законима и освештаним автономним установама.

Овај је сабор од стране краљевског комесара одгођен, не могавши ни отпочети, а камо-ли посвршивати оне силне послове, који су, већ од толико година нагомилани, на своје решење чекали. Одгодом том спречен је сабор у свом деловању, а то може бити од врло штетних и убитачних последица по цео црквено-просветни живот нашег народа, пошто је сабор одгођен на „неизвесно време“, коме се рока не зна, те према расположењу садашње државне владе тешко да ће се више и састати моћи.

С тога потписани посланици, као чланови удружених народних странака, сматрају за своју дужност, обратити се укупно на своје бираче са извештајем о кратком свом, али значајном деловању на овом сабору.

Поштовани бирачи! Није ово првина, да наши сабори морају да се боре за автономна права народна. Од тридесет година сви наши сабори сачињавају један дугачак низ борбе, али ваљда није ни један имао тако тежак положај и тако велику одговорност пред повесницом и народом да понесе, као овај. Именовањем негдањег патријарха Германа наша је автономија у вршку свом повређена била, а сада се иде и у круг непосредног располагања у нашој автономији, јер се је сабору хтео прописати дневни ред, у цели, да му се, посредством садашњег саборског одбора, народно-црквени устав наметне.

Потписани посланици и чланови народних странака нису дошли на сабор ради празних демонстрација, него су се примили поверених им мандата са тврдом намером и добром вољом да раде, да деценијама запарложено поље автономије рашчисте, па да онда приступе законотворном раду, како би се једном зграда народне автономије коначно дозидати могла. Али они нису могли допустити, ни по цену могућности таког рада, да државна влада непосредно располаже са сабором, и да га учини простим извршиоцем вољеђене.

Сабор је хтео да ради, али га је у томе државна влада, преко свога краљевског повереника, без икаквог законитог основа, намерно и тенденциозно спречила. Ми смо хтели да радимо, али нам нису дали!

Нису нам дали с тога, што нисмо хтели напустити оно право, — онај стан-ац-камен, на коме почива цела зграда наше народно-црквене автономије, и које нам је основним државним законима ујемчено — **право самоопределења**, без кога автономија није автономија.

Према таком држању државне власти сабор се ставио на законито становиште, и са тог становишта није му било тешко одбити утицање државе у унутрашње послове наше. IX. законски чланак од 1868. г. за Угарску, и закон од 14. маја 1887. за краљевине Хрватску и Славонију у једној руци; а саборско устројство у другој руци држећи, стао је петровдански народно-црквени сабор на браник за своја права, те је овим јаким оружјем сваки незаконит умишљај и утицај на слободу сабора с пуним правом и достојанством одбио.

И сама државна влада позивала се на поменути IX. зак. чланак од 1868. год. — и у краљ. рескрипту, и у чинима краљ. комесара, — увек кад год је сабору налагала, да пре свега предузме расправу једноставног статута. И ако није изриком навела, — но позивајући се често на тај законски чланак — она је могла једино на 7. §. реченог закона мислити, по коме би заиста дужан био народно-црквени сабор пре свега установити устројство црквеног конгреса. Да тога устројства немамо, државна би влада неоспорно право имала наговестити, да пре сваког другог рада то саборско устројство установимо. Али пошто ми то, у §. 7. споменуто устројство конгреса већ одавно имамо, нисмо имали повода ни разлога, да га градимо, јер је исто још 1874. године установљено, највишим решењем од 14. маја 1875. потврђено, те и данас у пуној снази постоји, и на њему се оснива цео рад нашег народно-црквеног сабора.

Но државна би влада хтела, да даде таки значај тексту тога параграфа, да се под саборским устројством подразумева један органичан устав, који, осим саборског устројства, обухвата и све остале народно-црквене уредбе.

Државна је влада према овом сабору учинила погрешку, да је преко свога кр. повереника барона Федора Николића одмах после конституисања сабора одредила, или управо заповедила сабору, шта да ради и шта има пре свега предузети, а тиме је повредила горе споменуте основне државне законе, по којима сабор има право „самостално“ решавати своје црквено-школске ствари. Затим је путем овога комесара, од сабора већ установљени дневни ред и с тим у свези донесену одлуку саборску уништила, и тиме сабор противуставно присилити хтела, да онаку одлуку донесе, какву она хоће. А таки поступак коси се са установом 8. §-а саборског устројства, по коме кр. повереник нема права „утицати у расправу саборску нити може пречити закониту радњу његову“.

Но највећа тешкоћа, коју је имао овај сабор да савлада, то је био онај неоправдани покушај владе, да у својим чинима, противно свима појмовима уставне владавине, освећену и узвишену особу нашега премилостивог краља и господара истакне, кад је означила као „личну“ заповест владареву оно, што се по уставу земаљском само као чин одговорне владе сматрати мора. Није се уступчавала, да поданичком „непослушношћу“ жигоше ону противност, која се само на чине одговорне владе односити може.

Потписани заступници саборски, ставивши се као уставни грађани под заштиту државног устава, одбили су оштрицу томе неуставном поступку, оделивши чин уставне одговорне владе од узвишене особе владареве тиме, што су претходно у једној засебној адреси лојалности, своју поданичку верност и оданост спрам особе Његовог Величанства најтоплије обележили, а затим против неуставног истицања узвишене краљевске особе у једној донесеној саборској одлуци најсвечаније се оградили.

Поштовани бирачи! Држањем својим на сабору успели смо, да за сада одбијемо нападај на автономна права наше православне цркве. Као успех морамо сматрати и то, што се сабор није распустио него само одгодио. Тиме је влада ћутећки признала, да смо стојали на законитом земљишту, и да није имала основа код круне распуст сабора испословати. Но ово може бити и утеха за нас у толико, што из тога можемо закључити, да највише благоволење Његовог Величанства спрам српског народа и његовог сабора није ни чим уздрмано.

Поштовани бирачи! Не можемо сада овде опширно набрајати цео развитак догађаја на сабору. У оквиру овог извештаја навешћемо само главне моменте. Неопходна је потреба била, да поред осталих предложених, важних и неодложних административних предмета, из наше средине, у смислу саборског устројства, изберемо врховни орган наше автономне управе — саборски одбор. Али смо и у томе спречени били наметањем дневнога реда од стране кр. комесара. Тиме је учињена флагрантна повреда автономије.

Најважнија пак одлука овог сабора састоји се у томе, што је закључио поднети круни опширно израђену представку против повреда наше автономије не само на овом сабору, него против свију повреда, кроз тридесет година нашој автономији нанесених. Ради састава те представке и даљег поступка на највишем месту, изабран је одбор двадесеторице саборских посланика, који ће овој дужности својој задоста учинити.

Браћо бирачи! Кад су здружене народне странке у свом спасовданском прогласу позвале бираче за народно-црквени сабор на сложан рад при изборима, свима је онда пред очима лебдио извикани једноставни статут, и главна бојазан свију родољуба састојала се у томе, да ће се овим органичним статутом унети таке октројке у нашу автономију, које ће је са свим илузорном начинити. С тога је онда општи поклич био на све стране: дајте нам гаранције против октројака.

Нико онда није ни мислио, да сабору неће бити ни могућност дата, да о предложеном народно-црквеном уставу своје мњење изјави, и да ће државна влада одмах у почетку сабора изазвати таки сукоб, који ће сваки рад саборски учинити немогућим.

Сад је сасвим јасно, какво становиште заузима влада спрам наше автономије.

Сабор се ставио на једно, државна влада на друго, сасвим противно становиште. Сабор се ставио на становиште закона и права, а државна влада на становиште моћи државне.

Она је од питања права начинила питање моћи. Она је од народно-црквене автономије, од једног чисто културног и просветног питања начинила политично питање.

Драга браћо бирачи! У борби овој, коју смо имали да издржимо на сабору за незастарива права народна, крепио нас је узвишени осећај, да вршимо најсветију дужност своју. Али нам је осим тога на велику утеху служило, кад смо опазили, да је наша радња, која стоји на законитом темељу, нашла жива одзива и одобрења не само у наше рођене једноверне и једнокрвне браће у иноземству, него и у западној Европи. Шта више, када је боље обавештена била, приступила је у последњем тренутку и мађарска опозицијона штампа општем овом расположењу; те можемо са задовољством установити, да је готово цела независна европ-

ска штампа одобравала држање овог сабора спрам безобзирног и незаконитог поступка државне владе.

Драга браћо!

Истина нисмо се могли упустити у стварни рад и посвршивати најпрешније послове, јер смо у томе спречени били; али ево и сада, овде пред лицем целог народа изјављујемо, да смо готови и вољни радити, чим се препреке нашем раду уклоне, чим се одгођени сабор опет сазове. Но хоће-ли он опет бити сазван у седнице своје и још ове саборске перијоде, то ми не можемо знати.

Па и ако нисмо оно свршили, што смо сви желили, ипак нам је савест мирна; и ако нисмо могли доћи до стварног рада, ипак смо уверени, да смо много урадили.

Извојевали смо велику моралну победу: одбили смо с успехом најсиловитији нападај на независност и самосталност наше народно-црквене автономије.

Враћајући се опет међу бираче своје, у крило милога народа свога, доносимо му неосвојене и неоскврњене те светиње народне, са тврдим уверењем, да смо свету дужност своју спрам народа, спрам потомства и спрам свете наше цркве православне учинили.

Можда ће државна власт наставити акцију своју против наше автономије у правцу поменутом, у правцу државне моћи, и ван сабора; можда ће наступити дани још теже и истрајније борбе за те аманете народне, дуж целе линије православног народа српског.

Ако то наступи, немојте клонути духом, као што и ми сада нисмо, а као што и у будуће нећемо. Ако та борба наступи, наћићете нас у редовима вашим као просте војнике под једном заставом — заставом народних права, народне свести, народне части, народне будућности. Под тим барјаком развићемо борбу, достојну свете ствари, коју заступамо. Борба ће нам бити лака, јер ћемо стојати сви један уз другог, сви у једном великом колу, у једном табору, и као што смо увек до сада и том ћемо приликом, рушећи све незгоде, извојевати победу народној ствари, под дичном девизом:

„Брат с братом
„Род с родом
„Руши сваку незгоду.“

У СР. КАРЛОВЦИМА, 26. јула (7. августа.) 1897.

Антоније Апостоловић,
парох, посланик земунски и среза митровачкога.

Симо плем. Богдановић,
посланик I. слуњског среза.

Јован Борота,
прота, посланик срезова: старобечејскога и жабаљскога.

Др. Милан Божески,
посланик среза ковинскога.

Аркадије Варађанин,
посланик среза великосентмиклушкога.

Петар Велебит,
парох, посланик оба глинска среза.

Стеван Вукадиновић,
посланик среза арадскога.

Др. Илија Вучетић,
посланик панчевачки.

Др. Емил Гаврила,
посланик великобечкеречки.

Јован Гавриловић,
уљманскога.

Паја Гостовић,
посланик среза старопаланачкога.

Игњат И. Димић,
посланик среза госпићскога.

Евген Думча,
пасланик среза сентандрејскога.

Паја пл. Еремић,
посланик великокикиндски.

Др. Никола Ђурђевић,
посланик среза слатинскога.

Јован Ђуришић,
парох, посланик среза даљског.

Драгољуб Живковић,
протојереј, посланик великобечкеречки и среза модошкога.

Барон Јован Живковић,
посланик вршачки.

Максим Живковић,
парох, посланик карловачки и среза старопазовачкога.

Иван Јелчић,
парох, посланик срезова: мокринскога и врањевачкога.

Коста Јовановић,
посланик II. беловарскога среза.

Јован Јовановић,
парох, посланик срезова: карловачког заједничког, два слуњска и првог плашчанског.

Младен Јосић,
парох, посланик срезова: арадскога и встмиклушкога.

Стеван Калембер,
посланик зреза кореничкога.

Лаза Кађански,
протонамесник, посланик панчевачки и срезова: црепајскога и перлескога.

Мита Клицин,
посланик среза уљманскога.

Мата Косовац,
посланик среза модошкога.

Др. Ђорђе Красојевић,
посланик среза румскога.

Љубомир Лотић,
посланик среза мокринскога.

Младен Ђуђојевић,
посланик среза мохачкога.

Др. Стеван Малешевић,
посланик среза старобечејскога.

Др. Милан Мандић,
посланик среза доњограчачкога.

Јован В. Марковић,
посланик среза пакрачкога.

Др. Богдан Медаковић,
посланик заједничкога карловачко-загребачкога среза.

Др. Жарко Миладиновић,
посланик среза вршачкога.

Др. Миливој Миладиновић,
посланик среза темишварскога.

Др. Славко Милетић,
посланик новосадски.

Никола пл. Милић,
посланик II. глинског среза.

Др. Миша Михајловић,
посланик среза митровачкога.

Стеван Михалцић,
парох, посланик среза мохачкога.

Сима Мишчевић,
посланик II. слуњског среза.

Стеван Моловић,
парох, посланик среза румскога.

Васа Муачевић,
посланик среза даљскога.

Лаза Обреновић,
посланик I. глинског среза.

Др. Љубомир Павловић,
посланик среза врањевачкога.

Петар Петровић,
посланик земунски.

Др. Михајло Полит-Десанчић,
посланик среза белоцркванскога.

Божидар Поповић,
парох, посланик новосадски и среза старопаланачкога.

Дамјан Прерадовић,
парох, посланик среза ердевичкога.

Др. Јован Радивојевић-Вачић,
посланик среза петрињскога.

Миливој Радовић,
парох, посланик великокикиндски и среза темишварскога.

Др. Бранислав Станојевић,
посланик среза црепајскога.

Стеван Стевановић,
парох, посланик срезова: белоцркванскога и ковинскога.

Сава Стојаковић,
парох, посланик срезова: пакрачког и градишког.

Милан Стојшић,
посланик среза перлескога.

Др. Паја Теодоровић,
посланик I. беловарског среза.

Сава Теодоровић,
парох, посланик оба беловарска среза.

Др. Владимир Чобанић,
посланик среза ердевичкога.

Др. Платон Чуповић,
посланик среза новоградишкога.

Др. Милан А. Ћирић,
посланик среза жабаљскога.

Нови Сад, 4. августа 1897.

— **Проглас народних странака**. У данашњем броју на првоме месту доносимо проглас народних странака, управљен на народ, у ком се прегледно износи рад и држање њихово на петровданскоме сабору. Из тог прогласа види се, како се радило и како се велики морални успех постигао сложним радом, одлучним држањем и вештим сузбијањем владиног насиља. Проглас је намењен народу, па му може послужити као утеха, да ће правда на крају крајева ипак победити.

Ми тај проглас народних странака препоручујемо нарочитој пажњи нашег читалачког света.

Нови Сад, 4. августа 1897.

— **Имали смо право**! На жалост доста брзо се потврђује, да је наша зебња због држања синода приликом избора будимског влидике, била оправдана. Ми смо у нашем чланку рекли, да ће влада покушати, да се умеша, кад види, како се у синоду силом протурује кандидат. „Пештански Лојд“ од суботе доноси о томе један комунике, у ком тврди, „да избор будимског владике није свршена ствар и да влади сад остаје да именује тог владику“. То се могло предвидети, па је требало друкчије радити, ма „патријаршески престолонаследник“ мало и причекао за митром. Ми не мислимо, да ће Банфи брже-боље именовати епископа, кад се и онако доста заплео у нашој народно-црквеној автономији; али створена је опасност, да ипак може учинити. А познато је, да је он „unberechenbar“. Не треба се играти с ватром!

— **Излази дело на видело**! У 87. бр. „Браника“ изашао је телеграм нашег будимпештанског дописника, у коме се тврдило, да је Банфи поднео краљу предлог, да се распусти наш народно-црквени сабор, а краљ је одбио тај предлог, и ту је прави узрок и разлог, да се после изабрала нешто блажија форма — „одгађање“. Сад ту важну вест потврђују и мађарски опозиционални листови, и поново истичу „наседаније“ мађарске владе. „Жежен кашу хлади“ — вели наша народна изрека, па од сада ваљда неће влада више „заповедати“, где има само закон да извршује.

— **Ниче, где се не сеје**. Посланик на угарскоме сабору и члан саборског одбора г. Јосиф Јагић написао је у „Будимпештанском Тагблату“ један чланак, у ком одговара на чланке барона Јована Живковића, што су изишли у истом листу о раду нашег петровданског сабора. „Кад га брани — што га не одбрани!“ Морамо признати, да је тај чланак врло слаба и мршава работа. Можда ћемо одговорити на тај чланак Јагићев. За сад морамо изразити своје чуђење, шта је Јагић имао повода, да пред мађарском публиком напада на наш сабор. Имамо само то да истакнемо, да Јагић сад каже, да је Банфијев одговор на познату интерпелацију био „taktlos“. И то је доста.

Али нечега се ипак морамо дотаћи. Писац каже, „да су народне странке биле и саме изненађене својом победом приликом избора“. То није истина. А зашто би биле изненађене? Од 1870. године наша странка увек је била у већини — само једаред није, 1890. године. А ни онда не би клерикална странка дошла до већине, да су народне странке могле тада сложно борити се и да нису нека господа учинила гадну политичку перфидију, па се дала бирати с нашим програмом, а на сабору прешла у клерикални логор. Ти политички дезертери омогућили су, да се створи клерикална већина. То је оно „цело лето једна репа, и та беше — црвљива“. Да није тада било политичког вероломства, не би клерикална странка ни онда видела већине. Но то је било и битисало. Па шта се онда бајаги чуди г. Јагић? Кад народ може да покаже своју праву вољу, кад може да истакне своје истинско расположење, он ће увек бирати овако.

Политички преглед.

— **Запетост између Аустро-Угарске и Бугарске**. „Пестер Лојд“ од прошлог четвртка донео је депешу, да је аустро-угарски посланик у Софији, барон Кал, по налогу из Беча, тражио од бугарске владе свој пасош и претио, да ће оставити бугарску престоницу, ако се Аустро-Угарској не да довољна сатисфакција због увреде, коју је Стојилов нанео монархији. Повод овом сукобу, као што ће се читаоци сећати, јесте убиство чивутске певачице Ане Симонове. Пештански листови су због тог убиства кривили цело бугарско друштво, па су циљали и на самог кнеза Фердинанда, да је знао за то убиство. То неупутно писање пештанских листова дало је Стојилову повода, да се врло неповољно изрази о нашој монархији, шта више бугарски први министар није оставио на миру ни покојног престолонаследника Рудолфа. Осуђујући Стојиловљеве речи у погледу смрти пок. престолонаследника, морамо осудити и претходно писање пештанских листова о Бојчевљевој афери, јер нема сумње, да је баш тако писање и навело Стојилова, да искаже оне речи. Орган нашег министарства иностраних дела „Фремден-Блат“ је у једном свом коминике-у позвао Стојилова да опозове, односно исправи своје речи, и чекао је седам дана, а — Стојилов ћути. Из тога се сад изводи, да је Стојилов био управо труба кнеза Фердинанда. Сад наша дипломација прети прекидањем дипломатских односа! Шта ће из свега овога бити, видећемо, али то стоји, да је и ова најновија афера један несумњив знак, да је наша дипломација са својом политиком на Балканском Полуострву изгубила сваки утицај. Некад је баш Бугарска била главни ослонац бечке политике. а данас се ево један Стојилов сме тако да титра с нашом монархијом. Заиста далеко смо дотерали!

— **Енглези у Индији**. У Источној Индији сваки час деси се по што год, што показује, на како слабом основу стоји тамо енглеска моћ. У Читпуру било је велика нереда, јер фанатични мухамедовци нађоше, да им је џамија оскрнављена; али Енглези не казнише никога, него се са кривцима упустише у преговоре. На тај начин мухамедовци су однели моралну победу, од које последице Енглези ће већ осетити. Индија је до сад трпела енглеску власт, што је морала, а трпеће је и даље, јер само својом силом не може је збацити, докле год енглеска држава стоји неокрњена. Али Индија се никад није измирила са енглеском владавином, а данас јој је ова мрскија него икад, па за то у Индији прате светске догађаје са највећом пажњом и вардају згоду за себе. У Индији знају, да ће једанпут доћи до разрачунавања између Енглеске и Русије, па су уверени, да ће се тада изравнати и њихов рачун с Енглеском. Донде пак чекају и тек кад и кад по какав подземни потрес показује, да енглеско господство у Индији почива на вулкану. Енглеска зна то, и за то не сме да опоро поступа с урођеницима. Она само тамо показује енергије, где се боји штете за своју трговину, или где мисли, да јој треба чувати се од напасти са стране.

Какво је расположење у Индији спрам Енглеза, може се видети из писања тамошњих домаћих новина, из којих је лондонски „Тајмс“ саопштио ономад то и оно. Тако је један од тих листова писао: „Ако се неће ствари скорим уредити, хоће се на сву прилику поновити догађаји од 1857. године (кад је у Индији био велики устанак), јер ни Хинди, ни мухамедовци неће трпети, да им се дира у њихове жене и децу... То је народна несрећа, да под просвећеном енглеском владом бивају вређани част, вера и образ женски, у које ни сами Могули нису дирали. Ми се чудимо, да се нико не осврће на бесрамне поступке војника у Пуни... Г. Ронд (енглески чиновник, кога су у Пуни убили Индијанци) показао нам је, шта је енглеска тиранија; он управља послом (око предохрана противу куге), како му је ћеф, он руши стотине кућа, при прегледању разорава имања на хиљаде и пушта гојне солдате на урођеничке жене. Разбојници чине свака чуда и покоре, разбијају наше кућевне кумире, вређају образ нашим женама, пљачкају и отимају. А ми ипак мирно гледамо то, и не показујемо ни најмањи знак отпора. Шта значи то? Значи, да ми немамо више храбрости, да немамо духа. Ми смо нека подуласта пасмина, гора од стоке. Наши удови немају живота, наше мишице немају силе, а овамо не бисмо, да нам се каже, да смо онакви какви смо.“ Овако говоре Индијанци, али њихови устанци против Енглеза не могу имати успеха, јер ће увек бити поместни а не општи; уз то Енглези знају, да њих надраже и употребе једне против других. Али Индијанци упиру своје очи у Русију и чекају, кад ће ова да се дохвати с Енглезима, и онда ће да плане Индија и да буде крај тамошњем енглеском господству.

Концерат Димитрија Славјанског.

Чувена руска певачка дружина Димитрија Славјанског-Агрењева приредила је до сада три концерта у гостионици код „Белог вола“ у Мајуру, јер Славјански није могао од власти да добије дозволу за Нови Сад. Први концерат био је у петак у вече, и мада је гостионица код „Белог вола“ прилично далеко, ипак је одавде отишло врло много српска, а и несрпска света на концерт, који је и остала два вечера у суботу, а нарочито у недељу, био такође добро посећен. Многе интелигентне српске породице посећивале су концерат сва три вечера. Програм беше изврстан, а изведен је с таком прецизношћу, каквом га ваљда само ови вешти руски певачи знају извести. Нарочито се допале песме, које је певала гђца Маргарита Славјанска-Агрењева; глас јој је врло пријатан, гибак и добро школован, а осмех, који јој се више пута за време песме појавио на уснама, просто је очарао публику, која је младој певачици бурно изражавала своје одобравање. Гђца Маргарита је изазвала нарочито допадање песмом „Хајдук Вељко“, у којој је показала снагу свога лепога гласа; интересантно беше слушати, како гђца Маргарита пева српски текст са руским нагласком и изговором. Дивили смо се оној складности и рутини певачког кора Славјанскога, па оном вештом и силном упадању басова. Славјански има контра басисту, Андреја Степанича Арђењева, који има феноменалан бас; он нас подсећа на покојног Астрова. Сва три вечера је публика одлазила врло задовољна са концерта, а задовољство српске публике се огледало и у том, што су на свршетку г. Славјански, његова супруга и кћи им Маргарита били поздрављени бурним усклицима: „Живели!“ Велика је штета, што дворница, у којој је Славјански по невољи морао да приређује концерте, беше и сувише незгодна и тескобна и за публику — беше велика врућина — и за певаче, јер не беше у њој никакве акустике, иначе би материјални успех био још много бољи. Чули смо из уста многих Мађара и Немаца, како се не могу да нахвале лепога певања ове руске певачке дружине. Певање дружине Славјанскога се толико допало, да ће г. Славјански на општу жељу приредити још два концерта: данас у уторак и у среду.

Око приређивања ових концерата ишао је г. Славјанском и његовој дружини много на руку овдашњи књижар г. Ђока М. Поповић.

Овдашња српско-православна црквена општина је путем изасланства умолила Славјанског, да са својим дружином пође на литургији у св. саборној цркви. Г. Славјански, као прави син православне Русије, одазвао се врло радо тој молби, те је сад у недељу његова дружина бесплатно појала на литургији, на којој су чинодејствовали прота Милан Ћирић, кулски парох Милан Боберић и капелан Ђорђе Велић; у цркви је био и епископ бачки Герман. Саборна црква ни о највећим свецима није била тако пуна света, као у недељу; ко је касније дошао, тај није могао ући у цркву. Појање руских певача беше дивно, тако да се сваком православном Србину надимале груди побожношћу, слушајући оне дивне православне црквене песме, како се час тихо, час снажно разливају из грла руских певача. Како чујемо, председништво црквене општине је и писмено захвалило г. Славјанском на овој предусретљивости његовој, а и ми сматрамо за дужност, да Славјанском јавно захвалимо и одамо признање, што нам је пружио прилике, да уживамо у прекрасном појању његове изврсне дружине. После литургије је, на позив епископа Германа, отишла цела дружина у епископски двор, где се бавила четврт часа, а затим се дружина у пратњи више овдашњих грађана, провозала по Новом Саду на 12 фијакера, које је црквена општина и у Мајур послала по чланове дружине. Затим су Руси о трошку црквене општине угошћени. Бављења г. Славјанскога, и ако оно није могло бити у нашој непосредној средини, увек ћемо се пријатно сећати, јер такога певања, као што је певање његове дружине, ретко чујемо.

О Преображењу ће половина певачке дружине Д. Славјанскога појати на једном делу св. литургије.

Уверени смо, да ће и остала српска места, која г. Славјански мисли посетити, исто тако уживати у уметничком певању ове изврсне дружине, као и ми што смо. С тога најтоплије препоручујемо г. Славјанског и његову дружину српској публици у свима нашим местима, у која он дође. А желимо, да г. Славјански одавде понесе уверење, да би се новосадска публика још боље одазвала, да није било сметње, те да је могао приредити концерт у Новом Саду.

J.

Новости из места и из народа.

Нови Сад, 4. августа 1897.

— † **Барон Милош Бајић**. Погреб покојнога добротвора српског барона Милоша Бајића биће у четвртак, 7. (19.) о. м, на његову добру Варадији, где је породична гробница Бајићева. — Српска велика гимназија новосадска положиће на покојников одар диван сребрн венац, који је био изложен у овдашњој трговини Давида Ћурчића. Овдашњи Централни Кредитни Завод изаслаће на погреб управитеља Лазу Милошевог, који ће у име завода положити венац на покојников одар. У знак жалости за бароном Милошем Бајићем, истакнуте су црне заставе на згради „Матице Српске“, на овдашњој срп. вел. гимназији и на читаоници. Покојник је оглашен у свима овдашњим црквама.

— **Ванредна патронатска седница**. У прошлу суботу је држао патронат српске велике гимназије новосадске своју ванредну седницу поводом смрти великог добротвора народног барона Милоша Бајића, а под председништвом врховног патрона епископа бачког Германа. Стављена је туга у записник за губитком тог великог добротвора народне просвете и умољен је члан патроната А. Хаџић, да на спелу и у име патроната држи говор. Умољен је патрон гимназијски и врховни епископ бачки Герман, да оде на погреб. Он је обећао да ће то учинити, ако патријарх српски Георгије, који је тако исто врховни патрон, на погреб не иде, и у том случају пратиће епископа бачког прота Милан Ћирић, члан патроната. Уједно је позвана и колегија велике гимназије новосадске, да изашље кога из своје средине на тај погреб, и као што чујемо, она ће изаслати професоре Филипа Оберкнежевића, Андрију М. Матића и Милана А. Јовановића са дванајст гимназијских ученика. Издаће се и посебна посмртница и положиће се и венац на одар.

— **Велика вода**. Дунав још једнако долази, и вода у њему већ је достигла пролетошњу висину, тако да је вода у велико прелила обале, те су на оба краја понтонског моста подигнути насипи. Висина воде у Дунаву под Новим Садом је данас била 6·88 метара. Како код Баје, Мохача и Гомбоша вода већ полако опада, то се може узети, да ће код нас сутра Дунав кулминирати, па ће онда почети опадати.

— **Именовање на богословском училишту**. Архијерејски синод је досадање привремене професоре на карловачком богословском училишту: јереја Јована Живковића, јеромонаха Иларијона Зеремског, патријаршеског архиђакона Димитрија Бранковића и патријаршеског протођакона дра Георгија Летића именовао сталним професорима, а јерођакона Гаврила Ананијева привременим професором на истом училишту. Именовању пак досадањег привременог професора на истом училишту Милутина Јакшића поставио је синод као услов његово ступање у духовни чин.

— Пишу нам из **Митровице**: „Како се ове године на Вел. Госпојину навршује десет година од открића споменика Вишњићева, то намерава митровачка српска црквена певачка дружина да, у заједници са родољубивом црквеном општином у Грку, прослави тај дан. У овој би скромној слави требала бар околина, а нарочито околна певачка друштва, да учествују. Митровачка дружина приредиће тај дан Филипу Вишњићу парастос и учиниће помен на гробу му. После подне приредиће се народно славље. Ако би која од певачких дружина хтела појати тај дан св. литургију у Грку, нека то благовремено објави митровачкој дружини. Јављамо још, да се од преосталог новца за подизање споменика Вишњићева, а поглавито од прилога петроварадинске имовне општине, подиже око споменика лепа гвоздена ограда, иницијативом и под надзором митровачке певачке дружине. Надати се је, да ће околина обилато посетити ову лепу и значајну славу“.

— **Српска сентомашка ђачка омладина** приредила је у недељу 3. (15.) августа у сали велике гостионице забаву с игранком с овим програмом: 1. „Србине живи“, пева мушки збор. 2. „Смеса срп. песама“, свира ђачки збор. 3. „Срп. нар. песма“, пева уз гусле К. Златанов. 4. „Лаку ноћ“, певају М. Каћански и К. Златанов. 5. „Смеса срп. игара“, свира ђачки збор. 6. „Да л' то поноћ“, уз пратњу хармониума пева М. Каћански. 7. „Даворје“, пева мушки збор.

— **Вуковарско срп. певачко друштво „Јавор“** и српско добротворно госпојинско друштво приређују, у славу рођен-дана Њег. ц. и кр. ап. Величанства Фрање Јосифа I. беседу са игранком, на Преображење, 6. (18.) августа 1897, у просторијама позоришне дворане „Гранд Хотела“-а у корист своје благајне. Зборовима равна друштвени хороуправитељ г. А. Сејкора. При овој забави свираће прва земунска музика под равњањем капелника госп. А. Тица. Распоред: 1. J. A. Хајден: „Царска химна“, пева мешовити збор. 2. Ђ. Ајзенхут: „Спас бродара“ пева мушки збор. 3. X. Доубек: „Двоцев из Крајишкиње, гђца Зорка Стојановић

и госп. Светозар Васиљевић. 4. Ј. Маринковић: „Српкиња сам“, пева мешовити збор. 5. Ј. Прајс-Јаворски: „Постојница“, соло пева госп. Никола Јовановић. 6. Ст. С. Мокрањац: „Из моје домовине“, П. руковет срп. нар. песама, пева мешовити збор, баритон соло госп. Никола Јовановић. 7. Х. Хладачек: „Босанске даворије“, пева мушки збор. — Затим игранка.

Новости са стране.

— **Двобој принца Орлеанског.** У сензационој афери принца Хенрика Орлеанског са италијанским официрима наступио је обрт у толико, што је принц Орлеански одбио двобој са поручником Пинијем, који је коцком одређен, да дели мегдан с принцем, а примио је изазив генерала Албертона. Међутим и Албертоне је морао уступити испред грофа Туринског, који је ономад отпутовао у Париз са два секунданта. Двобој између грофа Туринског и принца Орлеанског биће на неутралном земљишту и под тешким условима. (Види телеграме.)

— **Нопча против Стојилова.** Познато је, да је због једне изјаве бугарског министра-председника дра Стојилова, учињене у разговору са дописником берлинског листа „Локал-Анцајгера“, дошло до озбиљног сукоба између наше монархије и Бугарске Али има још један сукоб због тога. Стојилов је ошинуо интенданта мађарске опере, барона Нопчу, споменувши аферу Нопчину због младих балерина, због којих је Нопчи јавно пребачено у сабору, да је подводник („kerítő“). Како је Нопча члан магнатске касине, то је њен одбор решио, да Нопча мора од Стојилова тражити задовољштину за нанесену увреду, што је Нопча и учинио. Писао је Стојилову и тражио, да опозове речи своје или да му да иначе з довољштину. Чудновато заиста! Нопчу нападну јавно у сабору, он не тражи задовољштину, а сад се јуначи, наравно, тек пошто му је дат миг из касине. Ми мислимо, да ће Стојилов Нопчино писмо бацити у корпу и да се неће хтети борити са Нопчом. Иначе да дође до чега, Стојилов, ако је иоле мегданџија, имао би добар циљ, јер у Нопче је приличан — нос.

— **Парница Верганијева против Шенерера.** У пангерманском листу „Остдајче Рундшау“ изишао је пре неког времена чланак под насловом „Верганијеве проневере“, у коме се садањем власнику антисемитског органа „Дајчес Фолксблата“, Ернесту Верганију, пребацује, да је проневерио неке новце, док беше градоначеоник у некој аустријској варошици. Вергани је тужио Шенерера, Арношта и Волфа, који су виновници тог чланка. После подуже расправе поротни суд је ослободио ономад Шенерера и другове му, на што је Вергани положио своје посланичке мандате и сва почасна места, која је имао. Држи се, да је ова парница с тога испала неповољно по Верганија, што у пороти беше од 14 поротника 9 Чивута, који антисемиту Верганија страшно мрзе.

— **Домобранци пуцали на заједничку војску.** Из Бањске Бистрице јављају за један — како „Еђетиртиш“ рече — гнусан атентат, што су га извршили војници 16. хонведског пука. Ових дана имали су заједничку вежбу два батаљона ц. и кр. 25. пешачког пука са једним батаљоном 16. хонведског пеш. пука. У току маневра командант батаљона заједничке војске, мајор Одило пл. Шенер, заповеди јуриш на позиције хонведског батаљона. Хонведи отворише брзу паљбу, кад од једном у редовима заједничке војске зачу се јаук. Капетан нареди, да престане пуцњава, те се установило, да су хонведи метнули у своје пушке олова и тако су пуцали на „баке“, од којих је њих шест рањено у врат и у лице. Одмах је поведена истрага, те је с места затворено неколико хонведа. Рањени војници отправљени су у Лошонц. Из Кошица је отправљен један аудитор заједничке војске, а из Пожуна аудитор хонведски, да поведу даљу истрагу.

☛ **Да би могли проглас народних странака донети заједно с другим листовима, ми смо наш лист задржали до уторника у вече.**

НОВИЈЕ.

Београд, 3. августа. Јуче је врло свечано прослављен дан рођења краља Александра, који је одсутан. На благодарењу је чинодејствовао митрополит Михајло уз сјајну асистенцију, а присуствовали су сви министри, дипломатски кор, начеоници власти и многобројна публика. Пред црквом беху упарађена два батаљона пешадије. У одсуству краљеву примио је министар-председник Симић честитке од корпорација и приватних особа. Варош је била свечано окићена, а у вече врло лепо осветљена.

Берлин, 3. августа. Из Лондона стижу овамо врло неповољне вести о положају у Индији. Авганистански емир је опозвао све своје заступнике из Индије. Емир се у последње време саветовао са поглавицама индијских пограничних племена и дао је разделити међу урођенике брошире, у којима се дражи против Енглеза. Индијска влада сматра положај као врло озбиљан.

Цариград, 3. августа. Султан се задовољио са прелиминаријама мира, што су их саставили страни посланици. До скора ће изићи царска ирада.

ТЕЛЕГРАМИ
уредништву „Браника“.

Будимпешта, 4. августа. „Будапешти Хирлап“ изнаша на јавност разговор свога дописника са бугарским министром-председником Стојиловим, који је изјавио, да је његов разговор са дописником „Локал-Анцајгера“ неистинито изнет на јавност. Протестује, што се поједини случајеви примењују на читаву земљу. Све остало је неистина, и то Стојилов одлучно демантује. Из тога излази да нема разлога за конфликт између Аустро-Угарске и Бугарске.

Париз, 4. августа. Између принца Хенрика Орлеанског и грофа Туринског био је јуче двобој на рапире у шуми малшунској. Противници се пет пута сударили. Принц Орлеански је добио две тешке ране, једну на десном рамену, а другу на доњем телу. Гроф Турински је лако рањен. Док су принцу Орлеанском везивали ране, он се подигао, те је пружио грофу Туринском руку с речима: „Дозволите, монсењеру, да Вам стиснем руку.“ Гроф Турински је пружио руку принцу Орлеанском.

Париз, 4. августа. Стање здравља у јучерашњем двобоју рањеног принца Хенрика Орлеанског није опасно. Лечници мисле, да му није повређен ни један орган, који би смрт проузроковао. Препоручују му мир. Гроф Турински отпутовао је после подне у Италију.

Рим, 4. августа. Вест о исходу двобоја грофа Туринског са принцем Хенриком Орлеанским примљена је у целој Италији с великим задовољством.

Мадрид, 4. августа. Ратни суд у Вергари осудио је на вешала убицу шпањолског министра председника Кановаса, анархисту Анциолила.

Рим, 4. августа. Шпањолски министар правде Коста умрио је у Овади.

Хамбург, 4. августа. Између места Целе и Нелцера искочио је особни воз из шина. Сви вагони су разбијени, а више путника је убијено и много њих рањено.

Бомбеј, 4. августа. У варошима на авганистанској граници влада велика узрујаност; индијске железнице пренашају тамо војску из свих крајева индијских. Влада је саопштила емиру авганистанском најоштрије приговоре. (Једно авганистанско оделење је упало у енглеску територију, те је потукло оделење енглеске војске. Енглези хоће сад да казне Авганце, а последица њихових „казни“ беше обично заузимање „кажњене“ земље. Но у овом случају ће то већ теже ићи, јер овде и Русија има своју реч. — Ур. „Бр.“)

Трговина.

Нови Сад, 4. августа 1897.

Цена храни је данас на нашој пијаци: жито прве каквоће 11 фор. 50 нов., друге каквоће 10 фор 70—80 нов., кукуруз 4 ф. 70—80 н, зоб 5 ф. 70—80 н., јечам 5 ф. 70—80 н., проја 3 фор. 60—70 н. Пасуљ нови још не доносе. Вуна 80—82 ф. Све од 100 кгр.

ОГЛАСИ.

Заштитни и за познавање знак: човек са ножарима, који пуши на цигарету.

ЗА ДУВАНЦИЈЕ!

„КЛУБ“, најчистији, најтањи и опет најјачи папир за цигаретле.

САСВИМ БЕЗ ГЛИЦЕРИНА.

Може се добити на сваком месту и то у патентираном завоју по 3 н. Обичан завој **(Club-exquisit)** 2 нов.

Примедба. Од истог папира готове се и омиљени **клубски омотачи.** 88 64—90

Ц О. Бр. 141. од г. 1897.

Стечај.

У стипендијској закладе баронице Еуфимије Јовићке отвара се стечај на два места за слушаоце нижих разреда средњих школа, са годишњом стипендијом од 250 фората или 500 крунаша.

Молиоци нека приложе уз молбу: а.) крштено писмо, за доказ да су православни Срби; б.) школску сведоџбу од последњег течаја; в.) лекарску сведоџбу о своме здрављу; сведоџбу сиромаштва и о моралном владању.

Рок искању траје до 17. (29.) августа о г., те само оне молбенице долазе у обзир, које дотле стигну.

По закладном уставу питомци морају слушати науку на јавним заводима у земљама св. Стеванове круне. Првенство имају они, који су родом Старо-Бечејци, ако им је општа оцена бар добра. Тек ако ових не буде, онда — по реду оспособљења — долазе у обзир и други ученици, који су православни Срби а из земаља св. Стеванове круне.

Ни један питомац не сме у исто време уживати још коју стипендију.

Из црквено-одборске седнице српске правосл. општине у Старом Бечеју, 2 (14.) августа 1897.

Др. Арон пл. Војновић
председник.

Јован Михајловић
перовођа.

Стечај.

Расписује се стечај на два стипендијска места из закладе покојног Јефте Михајловића Јанковог. Свака стипендија састоји се из годишње 300 ф., коју своту питомац у месечним оброцима унапред прима.

Проситељи стипендија имају своје молбенице подкрепити:

1.) Сведоџбом, да су православне вере, од срп. православних родитеља у Сомбору рођени или да су им родитељи најмање 10 година стално у Сомбору живили.

2.) Сведоџбом о примерном владању.

3.) Сведоџбом о положеном испиту зрелости.

4.) Сведоџбом, да су телесно подпуно здрави.

5.) Сведоџбом о сиромашном стању.

Рок стечају траје до 1. септембра ове године по новом календару.

Молбенице се имају до одређеног рока подписаном поднети. 290 2 3

У Сомбору, 28. јула 1897.

Љубомир Купусаревић
окр. протопресвитер сомборски и председник управ. одборя закладе Јефте Михајловића Јанковог

Број 7442/1897.

Стечај.

На основу закључка главне скупштине муниципалног одбора вароши Вршца од 7. августа о. г. бр. 167/7492, одржаће се обнова вар. чиновника муниципије вароши Вршца 30. септембра о. г., ког ће се дана путем избора попунити на 6 година сљедећа места:

1.) Градоначалник и уједно председник сирот. стола; плата 2000 фор., станарина 400 ф., функц. доплатак 300 ф. 2.) Велики бележник; плата 1200 ф., станарина 300 ф., функц. доплатак 200 ф. 3.) Финанцијални сенатор; плата 1000 ф., станарина 240 ф 4.) Газдински сенатор; плата 1000 ф, станарина 240 ф. 5.) Порезни сенатор; плата 1000 ф., станарина 240 ф. 6) Милитарни сенатор; плата 1000 ф., станарина 240 ф. 7.) Вар. фискал, коме је дозвољена и приватна пракса; плата 1000 ф. 8.) Референт код сиротинског стола; плата 1000 ф., станарина 240 ф 9.) Благајник код домаће и сирот. благајне; плата 1000 ф., станарина 240 ф. 10.) Подбележник; плата 800 ф., станарина 180 ф., функц. доплатак 200 ф.

У смислу I. зак. чл. од год. 1883. устројене стечајне молбенице имају се најдаље до 15. септембра о. г. поднети Њег. Високородију г. Елемеру Палфи, вел. жупану.

Они, који компетују на место подбележника, дужни су исказати, да су осим мађарског, још и немачком и српском језику, а остали компетенти, да су осим мађарског, још бар немачком или српском језику у речи и писму савршено вични.

Они, који компетују на место порезног сенатора, дужни су осим тога исказати, да су вични у порезним стварима.

Вршац, 12. августа 1897.

За градоначеоника:
296 1—3 **Карло Вајферт**
велики бележник.

ТРГОВИНА ШПЕЦЕРАЈА И ДЕЛИКАТЕСА

ЈОЦЕ СТЕФАНОВИЋА

У БЕЛОЈ ЦРКВИ,

потребује једног вештог помоћника, који осим српски, немачки, мађарски и романски говори и **два шегрта из добре куће.** Ступање може бити одмах. 295 1—3

Продајем својевољно

КУЋУ

пространу, са великом башком, удесну за дућан и грађару. Пређе је на истом месту била грађара а и сада постоји такова близу Дунава. У близини куће и преко пута од исте налази се општинска кућа, школа, пошта и оружничка постаја.

Стари Бановци, 4. (16.) августа 1897.

281 1—3 **Васа Зјалић.**

3908. sz. tkvi 1897. 298 1—1

Árverési hirdetmény.

A titeli kir. jbiróság mint tkvi hatóság közhirré teszi, hogy, Davidovacz Darinka, ujvidéki lakós végrehajtatónak, Zlicsics Jelena, gyurgyevoi lakósnő, végrehajtást szenvedett ellen 250 frt. tőke és jkai iránt folytatott végrehajtási ügyében titeli kir. jbiróság mint tkvi hatóság területén a gyurgyevói 933. lapsztjkvben Zlicsics Simon, Jelena és özv. Zlicsics Jelena nevén álló 580 sz. ház, 400 □ öl házhely 145 frt, C f I. 167. hrsz. 1 hold szántó 179 frt, C f II. 190 hrsz. 1 hold szántó 180 frt, F. 2., 53 hrsz. 400 □ öl szántó 44 trt., D 78 hrsz. 718 □ öl kaszálló 89 frt., 53 hrsz. 800 □ öl szőllő 178 frt. becsárban nyilvános árverés útján el fog adatni. —

Határnapul 1897. évi szeptember hó 9.-dik napjának d. előtt 10 órája Gyurgyevo községházához kitüzetik oly hozzáadással, hogy az ingatlan ezen határnapon a becsáron alul is el fog adatni. —

Kikiáltási ár a fenti becsár, melynek 10% venni szándékozók készpénzben, vagy az 1881. évi 60. tcz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számitott és 1881. évi 3333. sz. I. M. rendelet 8. §-ában jelzett óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, vagy az 1881. 60. tcz. 170. §-a értelmében, a bánatpénznek a biróságnál előleges elhelyezéséről szabályszerű elismervényt átszolgáltatni kötelesek. —

Vevő köteles a vételárt két egyenlő részletben és pedig az elsöt 30 nap, a másodikat 60 nap alatt, mindig az árverés napjától számitott 5% kamattal együtt a titeli kir. adóhivatalnál lefizetni. —

Kelt Titelen, 1897. évi junius hó 1-én.

Ján Géza, s. k. kir. aljbiró.

АЛОЈЗА КАЈЛА

ЛАК ЗА ПОД (ПАТОС)

изврстан маз за мекане патосе. Цена великој боци 1 фор. 35 нов., мала боца 68 нов.

Воштана паста

најбоље средство за утапање (Einlassmittel) паркета. Цена 1 дози 60 нов.

ЗЛАТНИ ЛАК

за позлату оквира за слике и т. д. Цена једне мале боце 20 нов.

БЕЛИ ЛАК

најизврсније средство за мазање столова за умивање, прозора, врата и осталог намештаја, који се уједно брзо суши и нема никаквог мириса. 1 мала доза 45 н., 1 средња доза 75 нов.

Може се увек добити

у трговини Браће Вагнера у Новом Саду. 293 1—8

Власник издавалац: Дружина Браника. Одговорни уредник Никола Јоксимовић. Штампарија Браће М. Поповића у Новом Саду.